סרט ★ סרט ★ סרט

בעריכת נעמי גולן

התבגרות בסראייבו

דולי בל • קולנוע פאר, ת"א

כשהמני סרבים בורחים מזוגולביה ומלחמת האחים הרצחנית ביניהם לבין הקרואטים נלכדת הולכת ומקלטו במציאות) – יש עניין מיוחד להתבונן ברזוגע שמקרין סרטו של הבמאי הסרבי הגדול אמיר קוסטוריצה ("מסע העסקים של אבא", "שעת הצועני") – "דולי בל". קוסטוריצה, סרבי מוסלמי יליד סאראייבו, משחזר ברגישות ובכישרון רב, את תהליך התבגרות של נער בן 16 בפרבר עוני של סאראייבו באמצע שנות ה'60.

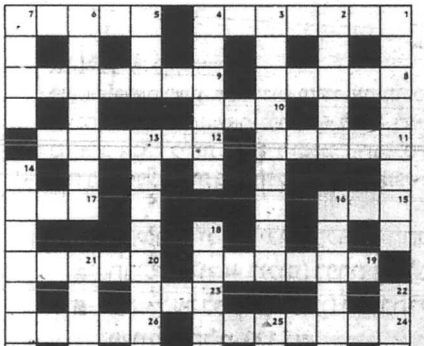
הקומונים התמימים־קצת שלו אבי המשפחה, שהופך כל התפנמות לירי שולחן ארוחת הערב, למעין ישיבה של ועד המפלגה, שובך היונים של הגיבור, בקומה השנייה של צריף המגורים, מקום מיפלטו ומקלטו, שם הוא מתאמן בהיפנוזה ובמדיטציה, מועדון התרבות העלוב, שמוכל המנוף המקומי (של המפלגה הקומוניסטית כמובן) מחליט להקים בו "לתפארת העם והמפלגה" – תזמורת רוק'נרול, השטחיות של ההכרה הקומוניסטית בלב רוב האוכלוסיה (כשהאב ממהרות אשתו ואחותו להשכיב את גופתו על הרצפה, כשפניה לכיוון מכה ומלמלות תפילה – למרות שכל חייו הטיף להן קומוניזם) – כל המתרחש כאן מואר בהומור ובאהבת אדם ותוך כדי התבוננות סבלנית בהתנהגות האנושית, חולשותיה ומעלותיה. התנהגותו האמיצה של האב – כשמתגלה בראותיו נידול ממאיר, יסורי גיל ההתבגרות – הכל בקצב איטי הדורש סבלנות מקבילה מצד הצופים. אבל מי שמסוגל לגייס סבלנות כזו, ולא מחפש בקולנוע מרוצי מפוניות, מתח ואלימות – יצא נשכר.

סלאבקו סטימאץ בעל הדיוקן התמים, בתמקיד דימו, הנער המרבי בן ה־16 שפיתח התבגרותו מתוארי בהומור ורגישות.

תשבצים

מאת מ. זוהר

חזרים במרוים על תשבץ מספר 1 הם דוד שטר, אליו נשלח הספר "משחקים לכל עת" מאת מרגלית עקביא ויעקב שיפר – שאליו נשלח הספר "פרוש רשיש לתורה" מאת נחמה ליבוביץ ומשה אורנר.

תשבץ הגיון מס' 2

מאוזן:

1. שולי המשתחת בפי העם (4,3): 5. שותרה מעל הנוף (5): 8. אשר מעל במטבע (5): 9. שני מטהרים מכל צד (4,3): 10. החלק הצר של הרוכב (3): 11. מה עשה כדור הנפטלין בוחב? (3,2): 12. אפשר לומר בבטחון שזה גם ריחופים (6): 15. קבל מוסר (3): 17. אות על פצע (3): 19. נטע בלהט רצון להתגבר ולמשול (6): 20. השפה שרברו בהתיחסות למשפטו (5): 23. שתקי: שמענו שזה הכי טוב (3): 24. הלהקה זבה מהארץ (4,3): 26. גבולות הארץ (5): 27. מבחינתי זה שיר למנוסי (5): 28. אי אפשר לקבוע מזה שלא מצביע (5,2).

מאונך:

1. מה שמותירה שקית נחלת בחלל (4,4): 2. תגמול מקובל למצציא (5): 3. בערב, עמדה בקרב המשרתות (6,3): 4. יותר עני מהלמוט אבל יש לו סייפ (6): 5. לחם שקבל חום (3): 6. ביתי רטוב בליל הסדר (4,3): 7. חשב על הגבעות (4): 13. טוב לב וחסר כיס (3,3,3): 14. עוד משגיעת בעיניים (3,5): 16. עיריקי עצר בגלל לומוחית לנימוסים (4,3): 18. עזור למפקדה ביו"ש (3,3): 21. שירים לתמימים (5): 22. דימוי לכמותו הרזה של הצבע (4): 25. מזל של ילד (3).

פתרונות נא לשלוח לנעמי גולן, תצפה, תמסר 66 ת"א, עד יום חמישי הבא. בין הפותרים נכונה יוגרלו ספרים יקרי ערך.

בסוד שיח

הכספים היהודיים

מאת שאול שיף

לפני 26 שנה מכת ההדלפות עוד לא נתחה בישראל וסוד היה סוד. העיתונאי שלמה נקרימון מ"ידיעות אחרונות" (או "חרות") נאלץ להתחבא בתוך מתקן איוורור כדי לרדות מה הולך במרכז מפא"י, שמספר חבריו עלה על 100. העתונות היתה אחרת וגם רוב הפוליטיקאים בכל הרמות היו כנראה מסוג אחר.

ב־ט בתת תשכ"ו נתחם הסכם קואליציוני בין המערך לאחדות פועלי ארץ־ישראל, המפד"ל, מפ"ם, ל"ע ופא"י על הקמת ממשלה בראשותו של לוי אשכול ז"ל. תוכן ההסכם הזה היה סודי וכך גם נכתב על מעשהו. להסכם זה צורף נספח בתיתית לוי אשכול המסדיר את "הכספים היהודיים" של המפד"ל לאותה קואליציה. ההסכם הזה על נספחיו הסודיים נמצא בארכיונו של ירידי אהרון כהן, מנכ"ל מדרשת עמליה, והוא נאות לספק את סקרנותי לסוג התביעות שהעלתה המפד"ל באותם ימים ויראו הרב גפני והבריו וילמדו בינה. כותב לוי אשכול ז"ל למפד"ל: "הנני להמציא לכם את הסיכומים אליהם הגענו, בידיעתי כל המפלגות השותפות בקואליציה בשאלת החינוך הדתי, בנוסף על הנזכר בהסכם הקואליציוני:

1. יובטח חלקו המקובל של המשרד לשכר לימוד מדורג עבור התלמידים הלומדים בישיבות תיכוניות, גם אם הרשויות המקומיות שבתחומי שיפוטן הם גרים אינן משלמות את חלקן בשכר הלימוד המדורג.

2. ועדת שרים המורכבת משר האוצר, שר החינוך ושר הפנים, תברר את התביעות בנדון ישיבות תיכוניות וכן את בעיית הישיבה התקלאית.

3. יוגדל התקציב של המחלקה לתרבות תורנית ובמשרד החינוך ש.ש.ג.

4. ייבדק המצב התקציבי האירגוני של כפר הנוער הדתי, בהתאם לתוצאות הבדיקה ולאשרויות התקציביות של המשרד, תיקבע דרך הפיכתו של המוסד לתאגיד ממשלתי, שהמשלכה שותפה לאחריות על אחזקתו". עד כאן תאורותיה המסוויות של המפד"ל, השבוע איית בכנסת הרב משה גפני לחשוף מה עושה ב"מעלה" בכספים היהודיים. ראשי ב"מעלה" מציעים לפתוח לאלתר את ספרי החשבונות שלהם לביקורת פומבית תוך התנייה בפתיחת "תורה" ו"תורה ויהדות לעם" בפני עתונאים ועיניים ציבוריות.

בעיצומו של הסערה בכנסת, השבוע שאלתי את מזכ"ל המפד"ל, ח"כ הרב יצחק לוי:

"מה התלבשתם על "היהדים"? מדוע שתצטיירו באנטי־דתיים? האם הליבוד המערך אינם נהנים מכספים יהודיים?

ח"כ הרב יצחק לוי: **אנחנו מבקשים לבטל גם את הכספים היהודיים המיועדים לליכוד ולמערך. אלא שהם הבינו, כנראה, שאי־אפשר ללכת עוד בדרך הזו – דבר שהמפלגות החרדיות לא השכילו להסיק, להציג את הדברים כאילו יש רצון במפד"ל לפגוע בציבור החרדי או לחסל את המפלגות החרדיות – זו הצנה מעוותת של הדברים. ביטול הכספים היהודיים "יפגע" בכל המפלגות שנהנו מהם, כולל המפד"ל והתיקון שאנחנו מציעים בסעיפי התקציב ובקביעת קריטריונים, הוא טוב לכולם באותה מידה, על־פי הצעתנו כל הנופים הנהנים יעמדו לביקורת ויתבקשו למיטב תקין. לא הצענו קיצוץ תקציבי לשום מפלגה.**

אני מבין שלנציגי המפלגות החרדיות אין תשובות ענייניות מספקות, ולכן הם משתמשים בסיסמות פוליטיים נגדנו. אבל הציבור יודע להבחין באמת.

החרדים מסבירים, כי ביטול היהודיים ללא הבטה של תשתית משפטית־מנהלית־חוקתית, יגרום להם נזק גדול. אז מדוע שלא לאפשר להם להבין את התשתית הזאת ושלום על ישראל?

אנחנו מדברים על הנושא הזה כבר חודשים רבים, ואין זה יגרר מסדר היום של הממשלה והכנסת. מאז התקציב הקודם אנחנו לא מרפים מהנושא. הזהרנו והתרענו וביקשנו תקנו את הטעון תיקון משום שלא נשלים עוד עם הכספים היהודיים. לעזו לנו וחשבו שאנחנו סתם מדברים וציפו שנתקפל בעמדתנו העקרונית.

ומדוע ראש הממשלה מנסה לטרפד את המפד"ל?

"ראש הממשלה מבין היטב מה קורה פה והוא ודאי מצייק אותנו וגם אינו יכול להתכחש להבטחות שהבטיח לנו בנושא הזה. אלא שמדובר ביחסי כוחות פוליטיים, הן 13 ואנחנו 5 ולכן קשה לראש הממשלה לעמוד בהתחייבויותיו, סבתי שראש הממשלה יגיד בעוז ובאומץ שהתחייב למפד"ל לבטל את היהודיים. לצערי הוא אינו עושה זאת, והוא מדבר עדיין בלשון של פשרות, ואנחנו מאד מצטערים על כך.

משיחות עם חברי כנסת על הליכוד עולה, כי הם חוששים ממהלך מוטעה של ראש הממשלה גם מבחינתה של דעת הקהל.

המפד"ל מבחינתה מתכוונת להתמיד בעמדתה ולא תתן ידה לעוד תקציב עם כספים יהודיים.

המר עשה היסטוריה

שר החינוך והתרבות, זבולון המר עשה השבוע היסטוריה: בפעם הראשונה מאז ומעולם נפתחה הישיבה השבועית של הממשלה בדיון על מערכת החינוך. בידוע, תמיד נפתחות הישיבות בסקירות מדיניות ובטחוניות. השר המר ביקש ממזכירות הממשלה להעמיד בראש סדר היום את הצעתו לדון בממצאי המחנים שערך מטרדו בכתות ד' וה. "רציתי לתת בכך ביטוי, כי הממשלה כולה רואה בחינוך יעד מועדף.." בדיון השתתפו רוב השרים שהביעו הערכה לאומץ לבו של השר שהחליט על קיום המבחנים ואף הורה לפרסם אותם ללא כחל ושרק. השר סקר באוזני השרים את "תוכנית החרום" שניבש לטיפול בכיסי מצוקה חינוכיים שנחשפו במבחנים. ראש הממשלה, יצחק שמיר הביע בסיכום הדיון תמיכה במדיניותו של השר המר. "אנו מחזקים את ידי המר" – אמר יצחק שמיר. למחרת הדיון בממשלה קיבל המר גם חיזוקים פרלמנטריים. חריג בהתנגדותו היה ח"כ חגי מרום, שהציע במליאת הכנסת להקים ועדת חקירה פרלמנטרית בעקבות ממצאי המבחנים. לא רק חברי הכנסת מהקואליציה התנגדו להצעה וראו בה ניגוח פוליטי ולא ענייני גם חכ"ים במפלגת העבודה זעמו על הצעת מרום והתנגדו לה. בראש המתנגדים עמדו חברי הכנסת יצחק רבין ויצחק נבון. גם ח"כ רדי צוקר מכ"ץ התנגד להצעת מרום והצטרף להצעתו של השר המר שאמר: "מדובר בחינוך ילדינו, אין לערב פוליטיקה בחינוך. אני עומד למנות "צוות מוחות" בשלחי תלוי שילווה את פעילות משרד החינוך לשיפור הישגי התלמידים".

שר החינוך והתרבות לשעבר, יצחק נבון אמר לי, כי הנושא הזה של הבנת הנקרא הוא בעיה עולמית ומעבר לכך, לדעתו הסכר לא היה מקוף דיון:

מוטי שקלה, מנכ"ל "מעלה" מתנך לשעבר, תחקירן בטלוויזיה לשעבר ואיש תקשורת, הרצה השבוע על נושא זה והזהיר, כי ככל שילך וינדל הנפח של התקשורת האלקטרונית בעיקר טלוויזיה, וירחו וטלוויזיה בכבלים בתי הילדים והנוער, יגדל מספרם של התלמידים שיתקשו בהבנת הנקרא.

ח"כ חגי מרום לא נשבר כנראה מהמפלה שספג בכנסת ולדבריו הצליח לשכנע את יו"ר ועדת החינוך והתרבות של הכנסת, מיכאל ברייזהר לקיים דיון בשיטת ועדות הקונגרס ולפתוח את הדיון בפני הציבור.